

STADSKOLLEGIETS UTLÅTANDEN
OCH MEMORIAL
BIHANG

1957

Nr 99

UTREDNING OCH FÖRSLAG

RÖRANDE

BARNAVÅRDSNÄMNDENS UNGDOMSHEM

VERKSTÄLLD AV

BARNAVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Stockholm 1958

K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

MEMORANDUM

DATE

NO.

RESEARCH REPORT

NO. 1

PHYSICS DEPARTMENT

CHICAGO, ILL.

1950

1950

PHYSICS DEPARTMENT

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Förord	5
<i>I. Historik. Ungdomshemmens organisation. Klientelet.</i>	
1. Ungdomshemmens tillkomst och utveckling.	7
2. Enskilda inackorderingshem och andra kollektivbostäder för ungdom... 11	11
3. Tidigare utredningar och beslut angående ungdomshemmen..... 14	14
4. Ungdomshemmens organisatoriska samordning med centrala förvaltningen 17	17
5. Ungdomshemmens personella resurser..... 19	19
6. Klientelet. 21	21
<i>II. Synpunkter och förslag.</i>	
7. Allmänna synpunkter och riktlinjer rörande verksamheten vid ungdomshemmen..... 32	32
8. Ungdomshemmens uppgift. Avgränsning och differentiering..... 38	38
9. Specialinstitutioner utanför ungdomshemsorganisationen..... 54	54
10. Förslag till personalorganisation för ungdomshemsverksamheten..... 59	59
11. Lokaler och utrustning..... 76	76
12. Ordningsföreskrifter..... 80	80
13. Avgifter 84	84
14. Behov av utbyggnad av ungdomshem..... 86	86
15. Beredande av vård i enskilda hem..... 91	91
16. Kostnader 97	97
Sammanfattning..... 99	99
<i>Bilagor:</i>	
Bil. 5. Ordningsföreskrifter för upptagningshemmen Drevviken och Skärsätra.	
Bil. 6. Ordningsföreskrifter för barnavårdsnämndens ungdomshem.	

INDEX

1. Introduction 1

2. The general situation of the country 2

3. The political situation 3

4. The economic situation 4

5. The social situation 5

6. The cultural situation 6

7. The educational situation 7

8. The scientific situation 8

9. The literary situation 9

10. The artistic situation 10

11. The musical situation 11

12. The theatrical situation 12

13. The cinematographic situation 13

14. The press situation 14

15. The radio situation 15

16. The television situation 16

17. The cinema situation 17

18. The theatre situation 18

19. The music situation 19

20. The dance situation 20

21. The circus situation 21

22. The sports situation 22

23. The games situation 23

24. The gambling situation 24

25. The prostitution situation 25

26. The drug situation 26

27. The alcohol situation 27

28. The tobacco situation 28

29. The opium situation 29

30. The hashish situation 30

31. The marijuana situation 31

32. The cocaine situation 32

33. The heroin situation 33

34. The morphine situation 34

35. The barbiturate situation 35

36. The amphetamine situation 36

37. The LSD situation 37

38. The mescaline situation 38

39. The peyote situation 39

40. The psilocybin situation 40

41. The LSD situation 41

42. The mescaline situation 42

43. The peyote situation 43

44. The psilocybin situation 44

45. The LSD situation 45

46. The mescaline situation 46

47. The peyote situation 47

48. The psilocybin situation 48

49. The LSD situation 49

50. The mescaline situation 50

51. The peyote situation 51

52. The psilocybin situation 52

53. The LSD situation 53

54. The mescaline situation 54

55. The peyote situation 55

56. The psilocybin situation 56

57. The LSD situation 57

58. The mescaline situation 58

59. The peyote situation 59

60. The psilocybin situation 60

61. The LSD situation 61

62. The mescaline situation 62

63. The peyote situation 63

64. The psilocybin situation 64

65. The LSD situation 65

66. The mescaline situation 66

67. The peyote situation 67

68. The psilocybin situation 68

69. The LSD situation 69

70. The mescaline situation 70

71. The peyote situation 71

72. The psilocybin situation 72

73. The LSD situation 73

74. The mescaline situation 74

75. The peyote situation 75

76. The psilocybin situation 76

77. The LSD situation 77

78. The mescaline situation 78

79. The peyote situation 79

80. The psilocybin situation 80

81. The LSD situation 81

82. The mescaline situation 82

83. The peyote situation 83

84. The psilocybin situation 84

85. The LSD situation 85

86. The mescaline situation 86

87. The peyote situation 87

88. The psilocybin situation 88

89. The LSD situation 89

90. The mescaline situation 90

91. The peyote situation 91

92. The psilocybin situation 92

93. The LSD situation 93

94. The mescaline situation 94

95. The peyote situation 95

96. The psilocybin situation 96

97. The LSD situation 97

98. The mescaline situation 98

99. The peyote situation 99

100. The psilocybin situation 100

FÖRORD.

Barnavårdsnämnden har att i enlighet med stadgandena i barnavårdslagen vidtaga åtgärder för tillrättaförande av vanartad och asocial ungdom. I första hand rekommenderar lagen åtgärder, som syfta till behandling i frihet, antingen i den unges hem eller i institution, som inrättats till stöd för hemmets uppfostran. För att bereda missanpassad och asocial ungdom tillsyn och hjälp med sin anpassning i samhället och till ordnade levnadsförhållanden har barnavårdsnämnden i Stockholm inrättat ett antal s.k. *ungdomshem*. Ungdomshemmen utgöra ett medel för behandling och förbättring av i socialt hänseende felutvecklad och missanpassad ungdom.

Den nya lagstiftningen angående ändrad behandling av unga lagöverträdare har jämsides med stegringen av antalet ungdomar lett till starkt ökade anspråk på bl.a. ungdomshemmens resurser, vilket gjort en utbyggnad — såväl kvantitativt som kvalitativt — av ungdomshemsvården ofrånkomlig. Ungdomshemmen inneha en central roll vid omhändertagandet av kriminell eller eljest asocial ungdom. Då dessa hem ursprungligen uppbyggts för ett annat och socialt bättre anpassat klientel, har, i samband med att klientelet blivit mera belastat och svårbehandlat, hemmens resurser i diagnostiskt och behandlingsmässigt avseende kommit att framstå som otillräckliga. En särskilt allvarlig brist utgör avsaknaden av tillräcklig medicinsk och psykologisk expertis. Möjligheterna till rådgivande och handledande verksamhet, till terapeutiska åtgärder av skilda slag och till direkta praktiska åtgärder äro ävenledes starkt beskurna inom ramen för den nuvarande organisationen.

I syfte att häva eftersläpningen och nå fram till en bättre anpassning av resurserna till lägets krav har en översyn och genomgång framstått som angelägen. I tjänstememorial den 17 december 1955 redogjorde barnavårdsdirektören för härmed sammanhängande problem samt redovisade riktlinjer för en utredning av berörda spörsmål. En utredning rörande verksamheten vid ungdomshemmen och dess organisation har därefter i enlighet med av barnavårdsnämnden fattat beslut verkställts inom nämndens kansli. Överläggningar och fortlöpande samråd ha under utredningen hållits med läkarexpertisen vid nämnden, i första hand överläkarna Hans Curman och Gustav Jonsson. Samråd har också skett med berörda tjänstemän inom centrala förvaltningen, främst vid sociala avdelningen. En nära kontakt har självfallet även hållits med föreståndarpersonalen vid ungdomshemmen.

För att få hållbara utgångspunkter för bedömningen av ungdomshemmens organisation och resurser har klientelet varit föremål för granskning ur skilda synpunkter. Som huvudmaterial för detta undersökningsarbete ha väsentligen utnyttjats hos nämnden tillgängliga akter. Ytterligare uppgifter ha införskaffats hos ungdomshemmens föreståndare och andra tjänstemän samt genom klientelintervjuer. En särskild orienterande psykiatrisk undersökning har även företagits.

Utöver dessa undersökningar har det ansetts erforderligt att företaga en genomgång och utförligt redovisa ungdomshemmens tillkomst, uppgifter och hittills bedrivna verksamhet. Även hemmens utformning m.m. har behandlats, varjämte en bedömning företagits av utbyggnadsbehovet med hänsyn till ungdomskullarnas tillväxt.

Den som komplement till ungdomshemmen bedrivna verksamheten med inackordering av socialt missanpassade ungdomar i enskilda hem har även omfattats av utredningen.

I utredningen har också till lösning tagits upp den sedan flera år aktuella frågan om inrättande av ett särskilt övergångshem för det äldre klientelet vid Barnbyn Skå.

Den nu framlagda utredningen som sålunda på barnavårdsnämndens uppdrag utarbetats inom barnavårdsförvaltningens kansli under ledning av barnavårdsdirektören Karl-Erik Granath, har kompletterats med ett den 1 mars 1957 av barnavårdsdirektören avgivet tjänstememorial i ärendet, vari de konkreta förslag till utbyggnad som utredningen föranlett presenterats för stadsfullmäktige.

Stockholm i mars 1957.

HJALMAR MEHR

Karl-Erik Granath

I. HISTORIK. UNGDOMSHEMMENS ORGANISATION. KLIENTELET.

1. Ungdomshemmens tillkomst och utveckling.

År 1928 öppnade barnavårdsnämnden i Stockholm två s.k. lärlingshem, ett för gossar och ett för flickor. Lärlingshemmen syftade i främsta rummet till att lämna eftervård åt ungdomar, som varit intagna på stadens skyddshem. Nämndens förslag om inrättande av hemmen framlades i skrivelse till stadsfullmäktige den 29 november 1927. Den 23 januari 1928 beslöt stadsfullmäktige bifalla barnavårdsnämndens hemställan (utl. nr 17/1928). Nämnden framhöll i skrivelsen till stadsfullmäktige att övergången från den slutna anstaltsfostran, där den unge ej var van att tänka själv eller fatta beslut på egen hand, till ett mera fritt och av föreskrifter oreglerat liv medförde stora påfrestningar och ej sällan äventyrade resultaten av skyddshemsvården. Genom inrättande av speciella övergångshem, där från stadens skyddshem villkorligt utskrivna elever kunde placeras under den första tiden efter skyddshemsvistelsen, skulle den utskrivnes anpassning till arbets- och samhällsliv väsentligt underlättas. I begränsad omfattning skulle lärlingshemmen stå öppna även för ungdomar, som inte kunde få en för dem lämpad yrkesutbildning vid stadens skyddshem men väl vid lärlings- och yrkesskolor, samt för pojkar och flickor, vilka redan före omhändertagandet påbörjat yrkesutbildning men inte ovillkorligt behövde skyddshemsvård. Ytterligare skulle på hemmen emottagas en del ungdomliga hem- och medellösa vandrare i behov av viss omvårdnad tills det kunnat ordnas för dem med arbete eller hemskickning.

Med de år 1928 inrättade lärlingshemmen inledde barnavårdsnämnden den verksamhet för särskild tillsyn och fostran av i främsta rummet socialt felutvecklade och missanpassade ungdomar som sedan funnit sin fortsättning i de nuvarande ungdomshemmen. En skillnad mellan lärlingshemmen och de nuvarande ungdomshemmen låg däri, att lärlingshemmen i första hand avsågs fungera som eftervårdsinstitutioner för skyddshemsklientelet. Sedan den kommunala skyddshemsverksamheten år 1949 övertagits av staten och ansvaret för de intagnas eftervård även kommit att bli en statlig angelägenhet, ha lärlingshemmen ingått i nämndens ungdomshemsorganisation under namnen Katarina ungdomshem och Stigbergets flickhem.

Ett nytt lärlingshem tillkom år 1933. Stadsfullmäktige beslöt den 30 juni detta år (utl. nr 220/1933) att med användande av Fredrik Barcks donationsfond upprätta ett lärlingshem, benämnt Fredrik Barcks minne.

Hemmets ändamål bestämdes vara att åt fattiga och välartade ynglingar, företrädesvis lärjungar i Stockholms stads skolor för yrkesundervisning i snickeri eller smidesarbete, bereda skydd, fostran och god omvårdnad. Hemmet har bl.a. kommit att användas som eftervårdsinternat för välanpassade ungdomar, vilka för yrkesutbildning återvänt till Stockholm efter att under lång tid ha varit utplacerade i fosterhem på landsbygden. Karaktären av lärlingshem för ett normalt ungdomsklientel har hemmet bibehållit. Hemmet, som faller utanför ungdomshemsorganisationen i övrigt, står under ledning av en särskild styrelse, vars ledamöter utses av stadskollegiet, barnavårdsnämnden samt lärlings- och yrkesskolstyrelsen. Lärlingshemmet är upptaget på barnavårdsnämndens stat.

De första ungdomshem, som inrättades med i huvudsak de uppgifter ungdomshemmen numera ha, voro de år 1936 öppnade ungdomshemmen Giovanni d'Anastasys minne. I enlighet med ett av barnavårdsnämnden framlagt förslag beslöto stadsfullmäktige den 18 maj 1936 (utl. nr 189/1936), att avkastningen av Giovanni d'Anastasys fond skulle användas till upprättande av två ungdomshem, ett för manlig och ett för kvinnlig ungdom. Barnavårdsnämndens förslag föranleddes av den utveckling, som ägt rum inom den samhällseliga barnavården med en allt starkare betoning av förebyggande verksamhet samt höjningen av åldersgränsen för barnavårdsnämndens ingripande till 21 år. Hemmen skulle ha till uppgift att omhändera en mera vuxen ungdom, präglad av arbetslust, allmän hållningslöshet, bristande uthållighet och svårighet att anpassa sig. För dessa kategorier av ungdom borde enligt nämndens då uttalade mening tyngdpunkten i vården icke ligga på den slutna anstaltsfostrans område utan i stället inriktas på rent praktiska åtgärder för att sätta ungdomarna i förvärsarbete och förtjäna sitt uppehälle i yrken och på arbetsplatser, där de kunde tänkas stanna. Dessa ungdomar behövde visserligen ett starkare stöd och en mer omfattande omvårdnad än den övervakning innebure utan att dock kunna eller böra omhändertagas för skyddsuppfostern. Giovanni d'Anastasyhemmen, vilka senare ökades till att omfatta ytterligare två hem för manlig ungdom, kommo främst att emottaga icke omhändertagen ungdom. I fråga om målsättningen skilde de sig från de av nämnden senare upprättade ungdomshemmen genom ett kraftigare betonande av vårdsynpunkterna. Hemmen ha alltsedan sin tillkomst varit uppförda på barnavårdsnämndens stat. Till en början handhades ledningen av en särskild styrelse. På framställning av barnavårdsnämnden beslöto stadsfullmäktige den 20 december 1948 (utl. 417/1948) att upphäva reglementet med bestämmelserna om en särskild styrelse och uppdraga handhavandet av Giovanni d'Anastasyhemmens förvaltning åt barnavårdsnämnden, som tidigare till huvudsaklig del utsåg styrelsen och därtill vid denna tidpunkt hade en likartad verksamhet vid de från början i nämndens regi bedrivna ungdomshemmen.

Med början år 1945 inledde barnavårdsnämnden en snabb utbyggnad av ungdomshemsverksamheten. Fram till år 1950 tillskapades ett 10-tal nya hem. Det var sålunda främst under denna period som grunden lades till den nuvarande ungdomshemsorganisationen. I motiveringarna till utbyggnaden framhöll nämnden bl.a., att den ökade inflyttningen av ungdomar från landsorten till Stockholm skapat en kategori av bostads- och hemlös ungdom för vilken särskilda hjälpåtgärder behövdes. Genom inrättande av speciella ungdomspensionat, där ungdomarna kunde erhålla tillfällig bostad, till dess ordnade bostadsförhållanden kunde beredas dem, skulle dessa ungdomars bostadsproblem i någon mån kunna lösas. Många av de ungdomar, som inflyttade till Stockholm, hade i förväg ordnat arbete, medan större delen rest till staden utan att i förväg ha försäkrat sig om anställning. Dessa nödgades ofta taga det arbete, som för tillfället erbjöds även om detta i många fall icke lämpade sig för vederbörande. Följden härav blev ofta en känsla av olust och missanpassning, som gjorde, att de unga slutade eller avskedades från sina anställningar. I denna situation utsattes ungdomarna för större risker än eljest, då de saknade det stöd, som ett hem eller anhöriga kunnat ge dem. I ungdomspensionaten skulle i första hand mottagas sådana unga, som saknade föräldrahem i staden, men också ungdomar, vilkas föräldrahem icke kunde bjuda en för deras utveckling lämplig miljö. Ungdomspensionatens uppgift skulle bli att skänka de unga fysisk omvårdnad men också — vilket framhölls såsom icke mindre betydelsefullt — att giva dem erforderlig vägledning och hjälp i andra hänseenden.

De så kallade ungdomspensionaten inrättades sålunda i syfte att bereda inackordering åt i huvudsak normal ungdom med vissa anpassningssvårigheter. Redan från början kom emellertid att på ungdomspensionaten intagas även enstaka missanpassade ungdomar. Efter hand har utvecklingen — som bl.a. får sättas i samband med strävandena att öka placeringsmöjligheterna för sådana missanpassade ungdomar för vilka intagning på ungdomsvårdsskola icke ansetts indicerad — lett till att gruppen missanpassade kommit att utgöra det dominerande inslaget i ungdomshemmens klientel. Mot bakgrunden av de praktiskt föreliggande vårdproblemen har denna utveckling sanktionerats och givit ungdomshemmen deras nuvarande karaktär.

Någon utbyggnad av verksamhetens omfattning har icke skett under 1950-talet. Det kan nämnas att antalet ungdomshem den 31 december 1949 utgjorde 15, varav 10 för manlig och 5 för kvinnlig ungdom med ett platsantal av 229 resp. 74. Den 1 december 1956 redovisas 9 hem för manlig och 4 för kvinnlig ungdom med ett platsantal av 180 resp. 61. Härvid har icke medräknats det för manlig ungdom avsedda natthärbärget Södra ungdomshemmet (18 platser) och icke heller platserna vid de i stat upptagna Ekebo

ungdomshem samt Hökarängens flickhem, vilka icke f.n. användas såsom ungdomshem. Den minskning av platsantalet som ägt rum sedan år 1949 hänför sig i främsta rummet till nedläggandet av ungdomsförläggningen Pilgården, ett provisoriskt ungdomshem för manlig ungdom av till väsentlig del natthärbärgeskaraktär.

Vad som under 1950-talet främst karakteriserat utvecklingen har varit, att tidigare provisorier, vilka måst tillgripas på grund av restriktionerna på byggnadsmarknaden, i viss utsträckning kunnat avvecklas och ersättas med för ändamålet planerade och inrättade institutioner.

Ungdomshemmen erhöles i stort sin nuvarande organisation år 1951. Från den tidpunkten skola även enligt nämndens beslut två av hemmen — ett för manlig och ett för kvinnlig ungdom — fylla särskilda uppgifter inom organisationen, nämligen att fungera som upptagningshem för utredningsfall samt polis- och häkttningsfall.

I följande tabell (tab. 1) redovisas barnavårdsnämndens ungdomshem den 1 januari 1957, nämndens natthärbärke för manlig ungdom samt lärlingshemmet Fredrik Barcks minne.

Tab. 1. Förteckning över kommunala ungdomshem m.m. i Stockholm.

Institution	Antal platser
<i>Ungdomshem för manlig ungdom</i>	
Aspuddens ungdomshem, Sverkersgatan 8	10
Drevvikens ungdomshem, Skrubba	18
Ekensbergs ungdomshem, Ekensbergsvägen 50	16
Ungdomshemmet Giovanni d'Anastasys minne, Götgatan 71	35
Högalids ungdomshem, Ansgariegatan 8	24
Högdalens ungdomshem, Harpsundsvägen 52	26
Katarina ungdomshem, Katarina Bangata 70	19
Sofia ungdomshem, Gaveliusgatan 7	20
Ulvsunda ungdomshem, Johannesfredsvägen 38	12
	Summa platser 180
<i>Ungdomshem för kvinnlig ungdom</i>	
Fagersjö flickhem, Tobaksvägen 24	16
Ungdomshemmet Giovanni d'Anastasys minne, Regeringsgatan 93	17
Skärsätra flickhem, Centralvägen 2, Lidingö	14
Stigbergets flickhem, Fjällgatan 25	14
	Summa platser 61
<i>Natthärbärke för manlig ungdom</i>	
Södra ungdomshemmet, Höbergsgatan 49	18
<i>Lärlingshem för manlig ungdom</i>	
Lärlingshemmet Fredrik Barcks minne, Fleminggatan 85 ¹	26

¹ Hemmet har särskild styrelse utsedd av stadskollegiet, barnavårdsnämnden samt lärlings- och yrkesskolstyrelsen.

2. Enskilda inackorderingshem och andra kollektivbostäder för ungdom.

Inackorderingshem.

Vid sidan av barnavårdsnämndens ungdomshem finnes ett antal i enskild regi upprättade och drivna inackorderingshem för ungdom. I tab. 2 nedan redovisas dessa institutioner. Förteckningen avser förhållandena den 1 december 1956 och omfattar för ungdom avsedda inackorderingshem beträffande vilka barnavårdsnämndens ungdomsupplysning äger kännedom. Antalet institutioner utgjorde vid nämnda tidpunkt 23 med ett sammanlagt platsantal av 432, varav 202 platser för manlig och 230 för kvinnlig ungdom.

De flesta inackorderingshemmen drivs av olika kristliga samfund. Dessa hem ha vuxit fram som en del av den allmänt socialvårdande verksamhet som dessa samfund bedriva.

De enskilda institutionerna ha tillkommit vid olika tidpunkter och med skilda motiveringar. Det äldsta av hemmen — Frälsingsarméns flickhem på Grev Turegatan — tillkom redan år 1897, men var då ej speciellt avsett för ungdom. Det hade vid öppnandet till uppgift att emottaga sedeslösa, från fängelser frigivna samt andra kvinnor i behov av skydd och fostran. Inriktningen på ungdom i åldern under 21 år ägde rum först betydligt senare. Detsamma gäller ytterligare två äldre hem, nämligen Vita Bandets flickhem och Frälsningsarméns hem vid Vegagatan. Vita Bandets flickhem inrättades år 1908 för att omhändertaga »vilsegångna kvinnor i behov av skydd och hjälp» och drevs i samarbete med tvångsarbetsanstalten i Landskrona. Frälsningsarméns hem vid Vegagatan — som tillkom år 1914 — hade först till uppgift att emottaga frigivna fångar och andra kvinnor i tillfälligt behov av moraliskt skydd och annan hjälp.

Det av stiftelsen Unga Kvinnors Värn drivna hemmet för kvinnlig ungdom startade år 1924 för omhändertagande av välartade, värnlösa flickor och har ända från början varit ett öppet ungdomshem. Stadsmissionen öppnade sitt första ungdomshem — flickhemmet på Köpmangatan — år 1933. Hemmet drevs de första åren i nära samarbete med Stadsmissionens mottagningsbyrå för kvinnor, som på hemmet bl.a. placerade hemlösa flickor i behov av hjälp under en arbetslöshetsperiod. Stadsmissionens senast öppnade ungdomshem på Reimersholme tillkommo år 1946. Dessa hem äro avsedda för studerande ungdom, i synnerhet landsortsungdom.

I fråga om övriga hem må nämnas, att KFUM Söder startade sitt springpojks hem år 1936, närmast mot bakgrunden av de erfarenheter organisationen fått i sitt ungdomsarbete beträffande svårigheterna för springpojkar

Tab. 2. Förteckning över enskilda inackorderingshem och andra kollektivbostäder för ungdom.

Institution	Antal platser		
	Manlig ungdom	Kvinnlig ungdom	Summa
Baptistsamfundet: Regeringsgatan 93	10	8	18
Tegnérkunden 8	8	2	10
Fredrika Bremerförbundet: Kyndelmässogränd 7	—	16	16
Tunnelgatan 19 B	—	17	17
Frälsningsarmén: Grev Turegatan 66	—	15	15
Vegagatan 16	—	22	22
Föreningen Stockholms lärlingshem: Tegnérgatan 38	50	—	50
K. F. U. K.:s Centralförening: Brunngatan 3	—	38	38
Kungsbropplan 1	—	22	22
K. F. U. K. Södra: Folkungagatan 122	—	20	20
K. F. U. M. Brännkyrka: Främlingsvägen 28	10	—	10
K. F. U. M.:s Centralförening: Birger Jarlsgatan 35	24	—	24
K. F. U. M. Söder: Götgatan 71	20	—	20
Liljeholmens Missionsförsamling: Vårgatan 2	6	5	11
Stadsmissionen: Köpmangatan 15	—	18	18
Vindragarvägen 15—17	—	12	12
Reimersholmsgatan 34	11	—	11
Hornsgatan 29 D	14	7	21
Stiftelsen Elevhemmet: Sturegatan 60	—	9	9
Stiftelsen Hemmet vård och arbete: Krukmakargatan 34—36	25	—	25
Unga Kvinnors Värn: Gamla Dalarövägen 21	—	10	10
Ungdomens Fredsförbundet: Katarina Bangata 78	24	—	24
Vita Bandet: Kungsholmsgatan 8	—	9	9
Summa platser	202	230	432

och andra ynglingar med låga inkomster — speciellt från landsorten inflyttade — att kunna erhålla en hygglig bostad. KFUM Brännkyrka öppnade under åren 1945—46 i samarbete med LM Ericsson tre småhem för yngre manlig ungdom, av vilka ett återstår. Avsikten var närmast att skaffa bostäder åt yngre arbetskraft vid LM Ericsson. Ytterligare må nämnas att Fredrika Bremerförbundet påbörjade sin verksamhet år 1945. Avsikten var att bereda inackordering åt unga flickor med begränsade inkomster.

Några av ungdomshemmen understödjas ekonomiskt av staden. Sålunda utgå årliga driftbidrag till ett av Fredrika Bremerförbundets hem, KFUM Brännkyrkas och KFUM Söders hem, Stadsmissionens samtliga ungdomshem samt till det av Unga Kvinnors Värn drivna hemmet. År 1956 utgjorde bidragen resp. 12 000, 16 000, 4 000, 16 000 och 5 500 kronor. Beträffande intagningen vid dessa hem äger i viss utsträckning samarbete rum mellan barnavårdsnämnden och institutionerna.

Ungdomshotell.

En annan form av ungdomsbostäder utgör de s.k. ungdomshotellen. De första ungdomsbostäderna av detta slag tillkom år 1945, då den av Stiftel-

sen Hem för ungdom drivna Ungdomsbyn i Midsommarkransen stod färdig. År 1952 tillkom ett annex till Ungdomsbyn i Nytorp, Hammarbyhöjden. Stiftelsen Hem för ungdom har till ändamål att i Stockholms olika stadsdelar befrämja inrättandet av hem för ensamstående ungdomar. Detta syftemål avser stiftelsen att förverkliga genom uppförande av särskilda kollektivhem för ogift självförsörjande ungdom och genom att förhyra och iordningställa lämpliga lokaler till hem för ensamstående ungdomar i uppväxt- och utbildningsåren. Av stiftelsens nio styrelseledamöter utses fem av stadsfullmäktige och de övriga bland ett antal huvudmän. Staden har sålunda genom sin representation i styrelsen avgörande inflytande i stiftelsen. Detta föreskrevs som villkor i samband med att stiftelsen år 1948 beviljades ett räntebärande, temporärt amorteringsfritt lån på 200 000 kronor till de av stiftelsen i Midsommarkransen uppförda ungdomsbostäderna (utl. nr 257/1948).

År 1956 togs ett nytt ungdomshotell i bruk, beläget i ett av Aktiebolaget Svenska Bostäder uppfört bostadshus i Björkhagens centrum. Efter denna utbyggnad disponerar Stiftelsen Hem för ungdom för sin verksamhet följande tre enheter med angivet antal platser.

Adress	Antal platser		
	Manlig ungdom	Kvinnlig ungdom	Summa
Nyårsvägen 10—16.....	74	42	116
Paternostervägen 84.....	8	—	8
Björkhagsplan 9.....	46	69	115
Summa platser	128	111	239

Ytterligare ett ungdomshotell — i stadsdelen Hässelby Gård — står färdigt inom kort. Även detta är inrymt i en byggnad, som uppförts och äges av Aktiebolaget Svenska Bostäder. Ungdomshotellet i Hässelby Gård får c:a 150 platser och tages i bruk till sommaren 1957.

Planeringen av ungdomsbostäderna i Björkhagen och Hässelby Gård har skett genom barnavårdsnämnden, och driften av ungdomshotellen regleras genom avtal mellan barnavårdsnämnden och stiftelsen. För anskaffning av inventarier till de båda ungdomshotellen ha stadsfullmäktige på framställning av barnavårdsnämnden beviljat stiftelsen ett lån på 595 000 kronor med en amorteringstid av fem år (utl. nr 192/1956).

Intagningen av hyresgäster vid ungdomshotellet i Björkhagen sker i samarbete mellan barnavårdsnämndens ungdomsupplysning och stiftelsen och samma ordning är avsedd att gälla för det kommande ungdomshotellet i Hässelby Gård. För både ungdomsbyn och ungdomshotellen gäller att ungdomar upp till 21 års ålder mottagas som hyresgäster med rätt att kvar-

stanna intill fyllda 24 år. Den ekonomiska förvaltningen och rumsuthyrningen har av stiftelsen uppdragits åt Stockholms bespisningsförening.

Samtliga här berörda och förtecknade enskilda hem och ungdomshotell äro numera verksamma i huvudsakligt syfte att ordna betryggande bostadsförhållanden för ensamstående välanpassad och skötsam ungdom. Institutionerna äro av skiftande karaktär och erbjuda olika former av inackordering och hyresförmåner. En del äro företrädesvis avsedda för studerande ungdom, andra för ungdomar, som genomgå yrkesutbildning, och åter andra för dessa kategorier samt yrkesarbetande ungdomar. Bostadsupplåtelsen innebär i vissa fall en inackordering av mera omhändertagande art, medan den i andra är förenad med förmånliga hyresvillkor men ger utrymme för relativt stor självständighet åt ungdomarna.

3. Tidigare utredningar och beslut angående ungdomshemmen.

Den 11 januari 1950 framlades en utredning med förslag angående ungdomshemmen i Stockholm av kommittén för undersökning av uppfostringsförhållanden m.m. vid barnavårdsnämndens m.fl. barn- och ungdomshem¹. Denna kommitté, som stod under ordförandeskap av socialläkaren Gunnar Inghe och vars övriga ledamöter vid ungdomshemsutredningens fullföljande utgjordes av tf. skolbyråchefen Lars Bohlin, folkskollärarynnan Anna Jonsson och fru Clare Nordenson, hade tillsatts redan 1946. Dess ursprungliga uppgift var att göra en ingående undersökning av förhållandena vid gosshemmet Eolshäll. Sedermera utsträcktes kommitténs uppdrag till att gälla bl.a. ungdomshemmen.

Kommittén gav i sin rapport om dessa hem en utförlig redogörelse för driften av ungdomshemmen, deras resurser och klientel samt framlade förslag om hemmens framtida utformning och uppgifter. Vissa av kommitténs förslag bl.a. beträffande differentieringen komma fortsättningsvis att något beröras. Som mest väsentligt i kommittéförslaget framstår det med stor skärpa resta kravet på en förstärkning av ungdomshemmens resurser så att hemmen skulle bli bättre skickade att omhändertaga det ungdomsklientel, som placeras där. I detta syfte föreslogs bl.a. att hemmen skulle tillföras medicinsk och psykologisk expertis.

Sedan kommitténs rapport varit föremål för överläggning inom barnavårdsnämnden och dess förvaltning, framlades den 7 maj 1951 av dåvaran-

¹ Utredning angående ungdomshemmen avlämnad av kommittén för undersökning av uppfostringsförhållanden m.m. vid under barnavårdsnämnden lydande eller med dess ekonomiska stöd drivna barn- och ungdomshem den 11 januari 1950. Stencil.

de barnavårdsdirektören i tjänsteutlåtande förslag till ändrad organisation av ungdomshemsverksamheten m.m. I utlåtandet framhölls bl.a. att ett förverkligande i dess helhet av kommitténs program skulle medföra så stora kostnader, att ett genomförande inom överskådlig framtid icke vore möjligt.

Barnavårdsnämnden beslöt sedermera vid sammanträden den 21 och 29 maj 1951 i huvudsak i enlighet med de av barnavårdsdirektören framlagda begränsade förslagen. Ungdomshemmen fingo härigenom i stort den utformning och organisation de alltjämt äga.

Barnavårdsnämndens beslut innebar att ungdomshemmen även i fortsättningen skulle mottaga socialt missanpassad ungdom samt ungdom, som utan att vara direkt missanpassad på grund av olika omständigheter ändock vore i behov av hjälp och stöd för att anpassningssvårigheterna icke skulle skärpas. För den i huvudsak välanpassade ungdomen med enbart bostadsproblem kunde endast i undantagsfall plats beredas på ungdomshemmen, så länge icke behovet av platser för den missanpassade ungdomen vore fyllt. För differentieringen av klientelet på ungdomshemmen uppdrogs riktlinjer i syfte bl.a. att på olika hem särskilja den i högre grad missanpassade och den endast lättare missanpassade ungdomen. Två av hemmen — ett för manlig och ett för kvinnlig ungdom — skulle reserveras som upptagningshem för ungdomar i avvaktan på nämndens beslut om lämpliga åtgärder. På dessa hem skulle även placeras ungdomar, som av nämnden bereddes erforderlig övervakning i stället för häktning, samt tillfälligt sådana ungdomar, som genom sitt uppträdande eller på annat sätt visat sig mindre lämpade att vistas vid nämndens ungdomshem. Vidare fastställde nämnden särskilda ordningsregler samt bestämmelser angående avgifterna vid ungdomshemmen.

I syfte att få till stånd en avgränsning av klientelet beslöt nämnden med erinran om tidigare framställningar i frågan att hos sjukhusdirektionen hemställa, att direktionen snarast möjligt måtte vidtaga åtgärder för inrättande av en psykiatrisk ungdomsklinik ävensom att hos socialstyrelsen anhålla att styrelsen måtte taga initiativ till inrättande av specialhem för icke uppfostringsbara ungdomar samt till en utbyggnad av ungdomsvårds-skolornas eftervårdsorganisation.

I fråga om personalorganisationen vid barnavårdsnämndens ungdomshem beslöt nämnden att hos stadsfullmäktige hemställa om förstärkning av avbytarpersonalen vid några av hemmen samt ökning av assistent- och arbetsledarpersonalen vid de båda upptagningshemmen. För förstärkning av de medicinska resurserna framlades förslag om inrättande av en ny tjänst som läkare i lönegrad 33 vid rådgivningscentralen. Denne förutsattes kunna tagas i anspråk även för utredningsbyråns klientel och därigenom i viss utsträckning kunna ägna sig åt ungdomshemsklientelet.

Slutligen hemställde nämnden om anslag för startande av en försöksverksamhet med utackordering av ungdomar i enskilda hem.

De av nämndens beslut som för ett genomförande krävde ökade anslag — frågorna om personalförstärkning och ökning av de medicinska resurserna samt försöksverksamheten med utackordering av ungdomar i enskilda hem — genomfördes i viss utsträckning under åren 1952 och 1953. För startande av försöksverksamheten med inackordering av ungdomar i enskilda hem uppfördes sålunda anslag i barnavårdsnämndens stat fr.o.m. år 1952 och fr.o.m. år 1953 erhöll nämnden viss uppräknig av anslagen för avbytare vid ungdomshemmen. Barnavårdsnämndens förslag behandlades slutligt i samband med fastställandet av nämndens stat för år 1954. Det föranledde då icke något särskilt stadsfullmäktiges beslut. Borgarrådsberedningen berörde i korthet nämndens förslag i statutlåtandet. Beredningen anförde att personalförstärkningar i fråga om avbytare redan medgivits och att nämnden även erhållit anslag för startande av försöksverksamheten med utackordering av ungdomar i enskilda hem. Beträffande inrättande av tjänsten som läkare och ändringar i personalorganisationen vid upptagningshemmen uttalade beredningen att dessa frågor borde bli föremål för ytterligare bedömanden inom barnavårdsförvaltningen och att det i övrigt borde ankomma på barnavårdsnämnden att i sedvanlig ordning återkomma med framställningar i dessa frågor, därest detta framdeles skulle visa sig motiverat.

Den 2 november 1954 (BvN:s ärende nr 503/1953) beslöt barnavårdsnämnden antaga nya normer för uttagande av avgift av de på ungdomshemmen intagna.

Efter särskild utredning beslöt barnavårdsnämnden vid sammanträde den 15 februari 1956 (BvN:s ärende nr 43/1956) att hemställa hos drätsel-nämnden om överskridande av anslag för upprustning och viss omläggning av verksamheten vid det för manlig ungdom avsedda upptagningshemmet i Skrubba. Beslutet fattades i syfte att göra hemmet bättre rustat för att under utredningstiden ta hand om ungdomarna och innefattade en upprustning både av lokalerna och i personalhänseende. Sedan drätsel-nämnden vid sammanträde den 3 april 1956 medgivit begärda anslagsöverskridanden, har den lokalmässiga upprustningen skett under sommaren 1956 och ytterligare personal anställt. Ungdomshemmet omorganisation innebär i huvudsak att en intagnings- och sjukavdelning nyinrättats samt att en verkstadsavdelning organiserats.

4. Ungdomshemmens organisatoriska samordning med centrala förvaltningen.

Ledningen av ungdomshemmens funktioner i avseende på det intagna klientelet har — sedan de första ungdomspensionaten inrättades år 1945 — närmast åvilat barnavårdsnämndens organ för den individuella ungdomsvårdande verksamheten. Formellt kom denna anknytning till en början till stånd genom att chefen för ungdomsbyrån, vilken vid dåvarande tidpunkt handhade ledningen av såväl den nuvarande ungdomsbyråns som fritidsavdelningens funktioner, efter ansökan enligt hotell- och pensionsstadgan av överståthållarämbetet gavs tillstånd att såsom föreståndare driva rörelsen vid varje särskilt ungdomspensionat. Detta föreståndarskap — närmast av formell karaktär — har sedermera i anslutning till senare organisatoriska förändringar inom nämndens centrala förvaltning kommit att överföras först till inspektören vid utredningsbyrån för socialärenden och slutligen — vid utredningsbyråns delning — till inspektören och chefen för ungdomsbyrån.

År 1948 överflyttades till den till kansliet knutna anstaltsinspektionen inspektören (26) vid vårdbyrån med främsta uppgift att svara för inspektionen av i stadens barnhemsplan upptagna anstalter samt ungdomshemmen. Samtidigt erhöles en ny tjänst såsom första inspektris (19) att biträda i detta arbete. Arbetsuppgifterna fördelades sedermera så, att inspektören närmast hade tillsynen över ungdomshemmen och de större barnhemmen och inspektrisen över övriga barnhem. Enligt ett av stadskansliets organisationsavdelning sedermera framlagt och på denna punkt modifierat förslag till omorganisation av centrala förvaltningen, skulle anstaltsinspektionen vara förlagd till kansliet med uppgift att fungera som förvaltningsledningens kontakt- och inspektionsorgan för anstalterna. En av befattningshavarna vid anstaltsinspektionen skulle svara för ungdomshemmen. Under omorganisationen och i samband med placeringen av dittillsvarande inspektören för ungdomshemmen och de större barnhemmen såsom chef för vårdbyrån år 1953 tillkom en ersättningstjänst som inspektör — 1:e assistent (20) — för ungdomshemmen. Denna tjänst överflyttades samtidigt till sociala avdelningen. Inspektörens uppgift har främst varit att följa de allmänna vårdförhållandena vid ungdomshemmen.

Den praktiska handläggningen av frågor, som röra ungdomshemmens klientel och verksamhet, regleras dels av ett av barnavårdsdirektören den 6 december 1948 utfärdat cirkulär angående samarbetet mellan ungdomshemmen och utredningsbyrån, dels av arbetsinstruktion och direktiv, som utfärdats av chefen för sociala avdelningen i anslutning till under arbetets

gång utarbetad praxis. Den nuvarande handläggningen av ärenden sker i huvudsak enligt följande.

Inspektören vid sociala avdelningens ungdomsbyrå svarar i princip för intagningen vid och avflyttningen från ungdomshemmen. Inspektören biträdes i detta arbete av de biträdande inspektörerna och av ungdomshemsinspektören. Som regel fattas beslut om intagning och placering vid ungdomshemmen av för det kvinnliga klientelet biträdande inspektören vid ungdomsbyråns sektion för kvinnlig ungdom och för det manliga klientelet av ungdomshemsinspektören. Beslut om inflyttning på och avflyttning från upptagningshemmen Drevviken och Skärsätra, liksom i tveksamma fall i övrigt, sker som regel först efter samråd med chefen för ungdomsbyrån. Biträdande inspektören vid ungdomsbyråns sektion för kvinnlig ungdom resp. ungdomshemsinspektören ha bl.a. att föra anteckningar rörande de på hemmen placerade ungdomarna, att bevaka permissionsfrågorna beträffande omhändertagna, att granska föreståndarnas månadsrapporter och att samråda med föreståndare och assistenter i fråga om problem med enskilda ungdomar. I individuella ärenden äger samråd även rum mellan ungdomshemmens personal och assistenterna vid utredningsbyrån. Detta samarbete är dock väsentligen inskränkt till sådana ärenden, som äro under utredning.

De för speciella funktioner avsedda upptagningshemmen Drevviken och Skärsätra ha ett mera direkt samarbete med chefen för ungdomsbyrån än övriga ungdomshem. Som redan nämnts sker som regel beslut om intagning vid och avflyttning från dessa hem först efter samråd med inspektören. Personalen vid upptagningshemmen hänvänder sig också i stor utsträckning för råd i individuella ärenden direkt till denne. Tillfälliga permissioner (högst 5 dagar) medgivas i allmänhet icke vid dessa hem utan föregående samråd med inspektören. För samtliga ungdomshem gäller att längre permissioner av för skyddsuffostran omhändertagna beslutas av chefen för ungdomsbyrån. Beslutanderätten beträffande vissa frågor av ekonomisk art ligger också direkt hos inspektören vid ungdomsbyrån. Detta gäller beträffande utgifter över anslaget 1 g 12) Kostnader för anmälda, ej omhändertagna (i tveksamma fall sker föredragning inför särskilda delegerade) ävensom i frågor rörande resterande avgifter och avgiftsnedsettningar.

I enstaka fall sker inremittering till ungdomshemmen genom vårdbyrån. Samråd sker härvid mellan inspektörerna för vårdbyrån och ungdomsbyrån samt mellan vårdbyråns chef och resp. föreståndare. Chefen för vårdbyrån har även att besluta om kostnader, som belasta anslaget 1 h 1) Vårdkostnader, kostnader för omhändertagna.

Med ekonomiavdelningen, som närmast svarar för den ekonomiskt-administrativa ledningen av ungdomshemmen, upprätthålles ett nära

samarbete i alla frågor, som röra ekonomisk förvaltning. Tidigare hade ekonomiavdelningen även hand om ungdomshemmens personalfrågor. I samband med barnavårdsnämndens senaste omorganisation överfördes dessa ärenden till personalbyrån.

5. Ungdomshemmens personella resurser.

I barnavårdsnämndens statförslag för år 1949 framlade nämnden riktlinjer och förslag till personaluppsättning vid ungdomshemmen i syfte att skapa en enhetlig personalorganisation vid hem med likartat klientel. Enligt nämndens erfarenhet erfordrades vid ungdomshemmen för manlig ungdom med en beläggning av c:a 15 platser fyra heltidstjänstgörande, nämligen assistent (17), husmoder (6), kokerska (D) och arbetsbiträde (A). Härutöver upptogs avbyttararvode dels på grund av att husmodern ej ansågs äga erforderliga kvalifikationer för att tjänstgöra som assistent vid hem för manlig ungdom och dels emedan dessa ungdomshem ansågs mera arbetskrävande än flickhemmen. Vid de senare med en beläggning av 10—14 flickor beräknades antalet heltidstjänster till en mindre än vid de förra, i det att arbetsbiträdet ej upptogs. Anslag för avbyttararvode upptogs ej heller för flickhemmen. De av barnavårdsnämnden gjorda äskandena biföllos i huvudsak av stadsfullmäktige.

I statförslaget för år 1956 föreslog barnavårdsnämnden en organisatorisk förändring beträffande personalen vid ungdomshemmen i syfte att i ökad utsträckning kunna disponera personal för det egentliga vårdarbetet. Sedan förslaget godkänts finnas vid samtliga ungdomshem, med undantag för de båda upptagningshemmen och det senast tillkomna Ekensbergs ungdomshem, tre heltidstjänster för vårdarbetet, nämligen föreståndare, biträdande föreståndare (assistent) och husmor. Förändringen medförde för flickhemmens och de båda minsta pojkhemmens vidkommande ingen reell ökning av antalet anställda utan innebar endast en omdisponering av tjänster. Ungdomshemmen för manlig ungdom erhöll någon förstärkning genom att två heltidsanställda assistenter tillfördes organisationen som ersättning för tidigare deltidstjänstgörande avbyttarpersonal. Den nuvarande personalorganisationen framgår av omstående tabell (tab. 3). I tabellen redovisas ej natthärbärgets Södra ungdomshemmet och ej heller de i stat upptagna Ekebo ungdomshem samt Hökarängens flickhem, vilka icke användas som ungdomshem.

De i statförslaget för år 1949 angivna riktlinjerna för personalbehovet vid de vanliga ungdomshemmen ha som framgår av tabellen i stort sett följts. De större hemmen för manlig ungdom ha erhållit viss personal utöver de fyra heltidsanställda, som ansågos erforderliga för ett hem med c:a 15

Tab. 3. Personalorganisation vid barnavårdsnämndens ungdomshem den 1 december 1956

Ungdomshem	Ant. pl.	Förest. ¹	Bitr. förest. ¹ (assistent)	Husmor ¹	Avtalsenl. avl. pers.	Summa anst.	Anst. per 10 pl.
<i>Manlig ungdom.</i>							
Aspuddens ungdomshem	10	1 (15)	1 (12)	1 (8)	—	3	3
Eksbergs ungdomshem	16	1 (16)	$\frac{1}{3}$ (12)	1 (8)	2	$4\frac{1}{3}$	2,7
Ungdomshemmet Giovanni d'Anastasy minne	35	1 (19)	1 (13)	1 (9)	3	6	1,7
Högalids ungdomshem	24	1 (17)	1 (13)	1 (9)	3	6	2,5
Högdalens ungdomshem	26	1 (17)	1 (13)	1 (9)	$2\frac{1}{2}$	$5\frac{1}{2}$	2,1
Katarina ungdomshem	19	² 1 (16)	1 (13)	1 (8)	2	5	2,6
Sofia ungdomshem	20	1 (16)	1 (13)	1 (8)	2	5	2,5
Ulvsunda ungdomshem	12	1 (15)	1 (12)	1 (8)	—	3	2,5
<i>Kvinnlig ungdom.</i>							
Fagersjö flickhem	16	1 (15)	1 (12)	1 (8)	—	3	1,9
Ungdomshemmet Giovanni d'Anastasy minne ⁴	17	1 (15)	1 (12)	1 (8)	$\frac{1}{7}$	$3\frac{1}{7}$	1,8
Stigbergets flickhem ⁴	14	1 (15)	1 (12)	1 (8)	—	3	2,1
<i>Upptagningshem.</i>							
Drevvikens ungdomshem ⁵	18	³ 1 (20)	$3\frac{1}{2}$ (15)	1 (15)	2	$7\frac{1}{2}$	4,1
Skärsåtra flickhem ⁶	14	1 (17)	$1\frac{1}{2}$ (12)	1 (8)	—	$3\frac{1}{2}$	2,5

¹ Inom parentes tjänsternas lönegradsplacering.
² Nuv. innehavare 20.
³ Nuv. innehavare 30.
⁴ Terapeut 4 t./v.
⁵ Läkare och psykolog vardera 9 t./v.
⁶ Terapeut 4 t. 4 dgr. pr v.

platser, och vid de små pojkhemmen i Aspudden och Ulvsunda har antalet reducerats. Genomgående gäller dock att ungdomshemmens personaluppställning i förhållande till antalet platser ligger under de i 1949 års statförslag angivna normerna.

Lönegradsplaceringen för olika befattningshavare varierar mellan olika hem. Bortsett från upptagningshemmet Drevviken, som nyligen omorganiserats, är föreståndare inplacerad i lönegraderna 15—19, biträdande föreståndare (assistent) i 12 och 13 och husmor i lönegraderna 8 och 9. Inplaceringen i olika lönegrader sammanhänger i främsta rummet med hemmens storlek (platsantal) men i någon mån också med om hemmet är avsett för manligt eller kvinnligt klientel.

Beträffande personalens utbildning har en genomgång av den nu tjänstgörande personalens skol- och utbildningsförhållanden givit följande bild. Av föreståndarna ha sex endast genomgått folkskola, lika många folkhögskola eller realskola samt en gymnasium. Åtta av föreståndarna ha undergått någon form av yrkesutbildning: fem ha längre eller kortare utbildning

i sjukvård, två ekonomilärarinneutbildning och en har avlagt folkskolläraryxamen. Fem sakna skolmässig yrkesutbildning. Flertalet av föreståndarna har före anställningen haft — ofta långvarig — internatspraktik vid sjukhus, ungdomsvårdsskola, barnhem eller annan anstalt. Endast tre ha kommit direkt från annan yrkesverksamhet. Flera av föreståndarna ha deltagit i kortvariga utbildnings- och instruktionskurser med inriktning på ungdomsarbete.

Biträdande föreståndare (assistenter) förete i utbildningshänseende likaledes betydande variationer. De äro genomgående — om hänsyn toges till såväl skolbildning och yrkesutbildning som praktik inom internat — något mindre meriterade än föreståndarna.

Husmödrarna ha som regel nått sina befattningar via praktik såsom kokerskor, städerskor, hembiträden och dylikt.

6. Klientelet.

En av utgångspunkterna för bedömningen av frågan om ungdomshemmens organisation och resurser är klienteletets struktur. Under utredningen har gjorts en genomgång av klientelet i syfte att söka klarlägga och belysa dess sammansättning och förhållanden i olika avseenden. Resultaten härav redovisas i detta avsnitt. Vidare har i samråd med överläkaren dr Gustaf Jonsson barnpsykiatern Gregor Katz anlåtats för att utföra en orienterande psykiatrisk undersökning av en slumpmässigt utvald grupp av på ungdomshemmen intagna manliga och kvinnliga ungdomar. En redovisning av undersökningen bifogas utredningen såsom bilaga (bil. 1; ej tryckt).

Klienteletets omfattning.

För att belysa omfattningen av det klientel, som vistas på ungdomshemmen, lämnas i följande tabell (tab. 4) uppgifter angående antalet under åren 1952—1955 in- och utskrivna ungdomar.

Tab. 4. Antal på ungdomshemmen under åren 1952—1955 in- och utskrivna ungdomar.

År	Manlig ungdom		Kvinnlig ungdom	
	Inskrivna	Utskrivna	Inskrivna	Utskrivna
1952....	857	886	253	255
1953....	725	711	264	258
1954....	665	612	280	221
1955....	621	620	254	254

Det officiella platsantalet har under den angivna tidsperioden nedgått från i runt tal 220 vid hemmen för manlig ungdom och 80 för flickhemmen år 1952 till c:a 180 resp. 60 år 1955. Med utgångspunkt från för varje år i statistiken redovisat platsantal för ungdomshemmen framgår att omsättning vid hemmen varit livlig. Något exakt uttryck för omsättningen är dock svårt att erhålla, då platsantalet varje år fluktuerar beroende på tillfälliga stängningar, omdispositioner och dylikt.

Tabellens siffror ge ej heller någon korrekt bild av det antal ungdomar, som under ett år vistas på nämndens ungdomshem. Omflyttningar mellan hemmen äro nämligen ingalunda ovanliga. Någon exakt uppgift om omflyttningsfrekvensen föreligger icke, men undersökningar ge vid handen, att den uppgår till omkring 20 %. Med iakttagande av en reducering med 20 %, finner man, att antalet vid ungdomshemmen inskrivna under de angivna åren likväl är av betydande storleksordning — 900—700 ungdomar per år. Den 1 januari 1956 funnos vid samtliga ungdomshem, som då voro i drift, 172 ungdomar inskrivna. Fram till den 15 december samma år nyinskrevos 786 ungdomar. Reduceras det sammanlagda antalet med den beräknade andelen omflyttningar mellan olika hem, kommer man fram till att i runt tal 750 ungdomar per år f.n. någon tid vistas på något av nämndens ungdomshem.

Det kan i sammanhanget förtjäna nämnas, att antalet under år 1955 till barnavårdsnämnden inkomna åklagarremisser utgjorde 571 och antalet domstolsremisser 112. Antalet beslut i nämnden om skyddsuffostran i ungdomsärenden uppgick samma år till 134, medan övervakning beslöts i 349 fall. Beslut angående framställning om intagande på ungdomsvårdsskola fattades i 108 ärenden.

Tab. 5. Antal på varje ungdomshem under år 1955 in- och utskrivna ungdomar.

Ungdomshem	Platsantal	Inskrivna	Utskrivna
<i>Hem för manlig ungdom.</i>			
Aspudden	10	19	20
Giovanni d'Anastasy	35	141	130
Ekebo	10	46	46
Grönbrink	24	33	54
Högalid	24	72	76
Högdalen	26	31	11
Katarina	19	42	46
Drevviken	18	119	123
Sofia	20	87	85
Ulvsunda	12	31	29
<i>Hem för kvinnlig ungdom.</i>			
Fagersjö	16	37	35
Giovanni d'Anastasy	17	22	18
Hökarängen	12	43	43
Klara	10	—	8
Stigberget	14	40	41
Skärsåtra	14	112	109

Av denna tabell framgår att klientelet's omsättning varierar ganska starkt mellan olika ungdomshem. Upptagningshemmen Drevviken och Skärsåtra ha den livligaste omsättningen; vid Drevviken uppgår antalet in- och utskrivna ungdomar till nära 7 gånger antalet platser och vid Skärsåtra till 8 gånger platsantalet. De höga omsättningssiffrorna för dessa hem äro naturliga med hänsyn till hemmens användning. Av övriga hem ha ungdomshemmet Giovanni d'Anastasys minne samt Ekebo och Sofia ungdomshem haft den största omsättningen på den manliga sektorn, medan i fråga om de kvinnliga ungdomshemmen Hökarängens flickhem haft en relativt livlig omsättning. Variationerna i omsättningen mellan de vanliga ungdomshemmen äro i hög grad beroende av under det praktiska arbetet gjorda avvägningar rörande dispositionen av de olika hemmen.

Vistelsetider vid ungdomshemmen.

I syfte att närmare klarlägga bl.a. vistelsetiderna vid ungdomshemmen har företagits en genomgång av ett slumpvis utvalt material omfattande 118 manliga och 56 kvinnliga ungdomar, vilka under år 1955 utskrivits från ungdomshemmen (i det följande benämnt 1955 års material). I nedanstående tabell angives vistelsetidernas längd vid utskrivningen från resp. ungdomshem.

Tab. 6. Vistelsetid för ungdomar, som under år 1955 utskrivits från ungdomshem.

Vistelsetid	Antal	I %	Exkl. upptagningshemmen i %
1—30 dagar.....	85	49	76
31—90 ».....	55	32	
91—180 ».....	18	10	
181—360 ».....	9	5	
Över 1 år.....	7	4	24

Som synes variera vistelsetiderna starkt. Korttidsfallen, varmed avses en vistelsetid upp till 3 månader, äro vanligast förekommande. För hela materialet omsluta de icke mindre än $\frac{4}{5}$ av fallen. Även om de båda upptagningshemmen Drevviken och Skärsåtra frånräknas — vid dessa hem har man självfallet med hänsyn till deras funktion att räkna med relativt kortvariga vistelsetider — äro som tabellen visar korttidsfallen likväl dominerande. Bilden blir emellertid väsentligt annorlunda, om, såsom skett i tabell 7, hänsyn tages till de intagnas *sammanlagda* vistelsetid på *olika* ungdomshem.

Skillnaden mellan denna tabell och tab. 6 beror således på det tidigare påpekade förhållandet, att omflyttningar mellan ungdomshemmen förekomma i icke ringa omfattning. Tages hänsyn härtill utgöres klientelet

Tab. 7. Sammanlagd vistelsetid vid ungdomshem för ungdomar, som utskrivits under år 1955.

Vistelsetid	Antal	I %	Exkl. upptagningshemmen i %
Högst 90 dagar	95	55	51
Mer än 90 dagar	79	45	49

till ungefär ena hälften av korttidsfall — upp till 3 månader — och till andra hälften av långtidsfall. Detta innebär, att det för ett mycket betydande antal av ungdomshemmens klienter icke är fråga om kortvariga mellanspel utan om långvariga vistelser med möjligheter för ungdomshemmen till större påverkan och behandling.

Intagningsålder samt åldersfördelningen vid olika ungdomshem.

Åldern vid intagningen för de 174 ungdomar, som ingår i 1955 års material, framgår av följande tabell.

Tab. 8. Ålder vid intagning.

Ålder	Manlig ungdom	Kvinnlig ungdom	Olika åldersgrupper i %. Manlig och kvinnlig ungdom
Under 15 år	2	7	19,5
15—16 år	16	9	
16—17 »	30	9	47,7
17—18 »	28	16	
18—19 »	20	7	32,8
19—20 »	14	6	
20—21 »	8	2	

Ungdomshemmen äro i huvudsak avsedda för ungdomar i åldern 16—21 år. Av orsaker, som närmare beröras på annan plats i denna utredning, mottages emellertid vid ungdomshemmen även ungdomar under 16 år. Denna grupp omfattar icke mindre än $\frac{1}{3}$ av det genomgångna materialet. Vid olika tidpunkter företagna stickprovsundersökningar omfattande hela klientelet för visst datum visar, att det vid ungdomshemmen alltid funnits inskrivna ett antal ungdomar under 16 år. Den 1 januari 1949 omfattade gruppen sålunda 14 pojkar och 8 flickor. Den 30 april 1956 utgjorde antalet 26, varav 18 pojkar och 8 flickor. Lika många ungdomar under 16 år voro inskrivna vid ungdomshemmen den 30 november 1956 men fördelade sig då på 13 pojkar och 13 flickor.

Fördelningen av åldrarna på de olika ungdomshemmen i fråga om 1955 års material redovisas i följande tabell.

Tab. 9. Ålder vid intagning efter fördelning på olika hem.

Ungdomshem	Under 16 år	16—18 år	Över 18 år
<i>Hem för manlig ungdom.</i>			
Aspudden	1	3	1
Giovanni d'Anastasy	—	5	19
Ekebo	2	6	1
Grönbrink	—	4	6
Högalid	1	10	4
Högdalen	—	1	2
Katarina	—	7	2
Drevviken	6	12	4
Sofia	3	9	3
Ulvsunda	5	1	—
<i>Hem för kvinnlig ungdom.</i>			
Fagersjö	1	44	3
Giovanni d'Anastasy	3	1	—
Hökarängen	7	1	—
Stigberget	1	5	7
Skärsåtra	4	14	5

En viss differentiering med hänsyn till ålder kan spåras. Sålunda har vid fyra av ungdomshemmen för manlig ungdom ej intagits några ungdomar under 16 år. Vidare synes ungdomshemmet Giovanni d'Anastasys minne ha reserverats för de äldsta och Ulvsunda ungdomshem för de yngsta manliga ungdomarna. Beträffande flickhemmen kan iakttagas, att det yngsta klientelet främst placerats på Hökarängens flickhem och vid ungdomshemmet Giovanni d'Anastasys minne, medan de äldre kvinnliga ungdomarna framförallt hänvisats till Stigbergets flickhem. På de båda upptagningshemmen är hopblandningen som väntat stor. Det må tilläggas, att ett par senare gjorda tvärsnittsundersökningar tyda på att sammansättningen ur ålderssynpunkt av klientelet på de olika hemmen ganska snabbt kan förändras.

Födelse- och uppväxtort.

I tabell 10 redovisas födelse- och uppväxtort i och utom Stockholm för de 174 ungdomar, som ingå i 1955 års material. Med uppväxtort avses ort, vari huvuddelen av tiden under 15 år tillbringats. Det må nämnas, att av de utom Stockholm födda 15 ha fötts i utlandet. Av dessa ha 7 även vuxit upp utomlands.

Tab. 10. Födelse- och uppväxtort.

O r t	Födelse		Uppväxt	
	Antal	%	Antal	%
Stockholm	95	55	99	57
Utom Stockholm	79	45	75	43

Något mer än $\frac{2}{5}$ av samtliga i materialet ingående ungdomar äro både födda och uppvuxna utom Stockholm. Det starka inslaget av inflyttad ungdom är föga överraskande med hänsyn till den kraftiga tillströmning av tonåringar, som ständigt sker från landsorten. Det är också känt — och bekräftas dagligen av erfarenheten — att ensaminflyttade ungdomar äro utsatta för större risker än infödda att råka ut för sociala svårigheter. Det är då också naturligt, att de äro talrikt representerade på nämndens ungdomshem. Det kan tilläggas att ungdomsbyrån och utsektionen dagligen hjälpa ungdomar av denna kategori att återvända till hemorten. Speciellt gäller detta sådana ungdomar, som råkat i svårigheter omedelbart eller kort tid efter ankomsten till Stockholm.

Uppväxtförhållanden.

Genom ett flertal undersökningar är det känt, att brister och störningar i den viktigaste primärgruppen under uppväxtåren — familjen — spela stor roll för uppkomsten av social missanpassning. Förekomsten av ogynnsamma familjeförhållanden är påfallande större bland uttalat missanpassade än bland befolkningen i övrigt. Att detta gäller även i fråga om ungdomshemsklientelet visar en genomgång av samtliga de ungdomar, som ett slumpvis valt datum i början av år 1956 befunno sig på nämndens ungdomshem. I följande tabell har sammanställts de viktigaste av de iakttagelser som gjorts rörande klienteletts uppväxtförhållanden.

Tab. 11. Iakttagelser rörande förhållanden i uppväxtmiljön.

Brister och störningar i miljön	%	
	Manlig	Kvinnlig
Född utom äktenskap	20	17
Föräldrarna hem- eller fränskilda	43	37
En av föräldrarna död	20	25
Sinnessjukdom, annan psykisk sjukdom eller psykiska särdrag hos en eller båda föräldrarna	27	24
Alkoholism hos en eller båda föräldrarna	14	24
Kriminalitet eller annan asocialitet hos någon av föräldrarna	10	7

Resultaten av undersökningen bekräfta tidigare iakttagelser rörande levnadsförhållandena för ungdomar, som intagits på nämndens ungdomshem. Utmärkande för dessa ungdomar är en bakgrund av svåra uppväxt- och familjeförhållanden — brister i familjegruppen och allvarliga störningar i form av skilsmässor, sinnessjukdom och liknande, alkoholism samt kriminalitet eller annan asocialitet. Vidare må nämnas — vad som är naturligt mot denna bakgrund — att en mycket stor del av ungdomarna tidigare varit i fosterhem eller på något slag av anstalt.

Boendeförhållanden före intagning på ungdomshem och efter utskrivning.

En genomgång av 1955 års material i avseende på boendeförhållanden före intagning på ungdomshem och efter utskrivning har givit följande resultat. 40 % av ungdomarna bodde under tiden närmast före intagningen i föräldrahemmet, 22 % hade egen bostad — i regel förhyrt rum delat med annan — 26 % kom från annat ungdomshem. Av övriga kommo bl.a. 3 % från ungdomsvårdsskola och 2 % från fångvårdsanstalt.

Vid utskrivningen gick något mer än $\frac{1}{3}$ till föräldrahemmet och en ungefär lika stor grupp till egen bostad. En knapp tredjedel överflyttades till annat ungdomshem. Av återstoden kom 7 % till ungdomsvårdsskola, 5 % — pojkar — gick till sjöss, lika många remitterades till sjukhus, 3 % kom till fosterhem och 2 % till fångvårdsanstalt.

Särskilt förtjänar att noteras, att ett så stort antal som $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ synes ha varit föremål för flyttning mellan minst två ungdomshem. Det bör påpekas, att omflyttningsfrekvensen icke nämnvärt förändras, om man borträknar upptagningshemmen. I viss mån torde de höga siffrorna för omflyttning dock sammanhänga med att under år 1955 åtskilliga överflyttningar måste företagas på grund av att hem stängts.

Den aktuella anledningen till intagning på ungdomshem.

Det har sitt givna intresse att veta, vad som närmast föranlett intagning på ungdomshem. I regel är det ett flertal faktorer som inverka. Att en pojke begått vissa förseelser medför icke med nödvändighet, att han skiljes från sin vanliga miljö och placeras på ungdomshem. Däremot är en sådan intagning indicerad om pojken lever under dåliga hemförhållanden eller saknar en lämplig bostad. Ehuru det kan vara svårt, att på grundval av socialutredningarna avgöra vilken enskild faktor som i den särskilda situationen närmast föranlett intagningsbeslutet har en bedömning härav gjorts i fråga om 1955 års material.

Det framgår därvid, att intagningen i över 50 % av fallen närmast får anses ha föranletts av aktuella kriminella eller eljest asociala beteenden, i 15 % av akuta konflikter i hemmet samt i en knapp fjärdedel av fallen på grund av avsaknad av lämplig bostad.

Kriminalitet och annan vanart före intagning på ungdomshem.

En granskning av 1955 års material i fråga om före intagningen på ungdomshem visad kriminalitet och annan vanart har givit följande resultat.

Tab. 12. Kriminalitet och annan vanart före intagning på ungdomshem.

	Kriminalitet		Annan vanart		Kriminalitet och/ eller annan vanart	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
	Manlig	63	53	29	25	82
Kvinnlig	13	23	27	48	37	66

Före intagningen på ungdomshem har sålunda i det närmaste 70 % av pojkarna och 66 % av flickorna gjort sig skyldiga till brott eller visat annan vanart. Som vanart har registrerats hos pojkarna bl.a. mera ihållande och påfallande tendenser till parasitär livsföring, såsom arbetsovillighet och homosexuell prostitution och hos flickorna förutom arbetsovillighet ett mera avancerat utespning ofta med karaktär av promiskuitet och prostitution. Som ofta konstaterats är den kriminella belastningen mest omfattande inom det manliga klientelet. Ej mindre än hälften av pojkarna hade begått brottsliga handlingar före intagningen, medan så var fallet endast i fråga om något mer än $\frac{1}{5}$ av flickhemsklientelet. Flickorna där- emot hade visat annan vanart i närmare halva antalet fall, pojkarna endast till 25 %.

Reaktionsåtgärder mot på ungdomshem intagna.

En stor del av de på ungdomshem intagna äro eller ha varit föremål för allvarliga reaktionsåtgärder från samhällets sida såsom omhändertagande för skyddsuppfostran eller övervakning enligt barnavårdslagen eller lagen om villkorlig dom. En genomgång i detta avseende av klientelet på samtliga ungdomshem den 30 april 1956 visar följande bild (tab. 13).

Tab. 13. Vissa samhällsåtgärder beträffande på ungdomshem intagna.

Klientel	Övervakning enl. lag om villk. dom	Övervakning enl. barnavårdslagen	Omht. för skydds- uppfostran	Omht. för samhälls- vård	Villk. utskr. från skydds- uppf.	Slutl. utskr. från skydds- uppf.	Ungd.v.skolor	
							Utack. o. villk. utskr.	Slutl. utskr.
Manlig ungdom .	17	16	38	3	2	4	12	2
Kvinnlig ungdom	2	5	13	2	0	0	0	0
Summa	19	21	51	5	2	4	12	2

Undersökningen visar att av samtliga vid den angivna tidpunkten på ungdomshem intagna beslut om skyddsuppfostran eller övervakning förelåg i närmare hälften av antalet fall. I fråga om skyddsuppfostringsfallen ha ungdomar, som kommit från ungdomsvårdsskolor särskilts. Det förtjänar nämligen uppmärksammas att antalet fall från ungdomsvårdsskolorna vid undersökningstillfället uppgick till icke mindre än 14.

Vid en två månader senare företagen kontrollundersökning rörande antalet omhändertagna vid ungdomshemmen visade sig 58 ungdomar vara omhändertagna för skyddsuppfostran, varav 50 manliga och 8 kvinnliga ungdomar. Omhändertagna för samhällsvård voro 4 pojkar och 11 flickor.

Omhändertagande för skyddsuppfostran är barnavårdslagens yttersta åtgärd. Vid båda de företagna undersökningarna har ungefär var fjärde av klientelet på ungdomshemmen varit föremål för sådan åtgärd. I stor utsträckning ha sålunda vid ungdomshemmen kommit att placeras svåra problemfall.

Skolbildning, yrkesutbildning och arbetsförhållanden.

I början av år 1955 verkställdes en inventering av arbets- och utbildningsförhållandena inom bl.a. ungdomshemsklientelet. Materialet omfattar 109 pojkar och 26 flickor, d.v.s. c:a hälften av vid dåvarande tidpunkt vid ungdomshemmen inskrivna ungdomar. I tab. 14 har sammanställts uppgifter rörande skolgång och yrkesutbildning.

Tab. 14. Skolgång och yrkesutbildning.

	Pojkar	Flickor
<i>Skolgång pågår</i>	6	3
Folkskola m.m.	1	1
Folkhögskola m.m.	1	—
Realskola motsvarande	3	1
Gymnasium, flickskola m.m.	1	1
<i>Avslutad skolgång</i>	103	23
Folkskola	102	23
Realskolenivå och motsvarande	1	—
<i>Yrkesutbildning pågår</i>	19	12
Yrkesskola och motsvarande	3	4
Lärling, praktikant, elev	16	8
<i>Yrkesutbildning påbörjad men ej fullföljd</i>	14	1
Yrkesskola och motsvarande	11	1
Lärling, praktikant, elev	2	—
Utan uppgift om utbildningssätt	1	—
<i>Yrkesutbildning avslutad</i>	10	3
Yrkesskola och motsvarande	10	2
Lärling, praktikant, elev	—	1
<i>Ingen yrkesutbildning</i>	59	7
Uppgift saknas	1	—
<i>Samtliga</i>	109	26

Av tabellen framgår att skolgången för det allt övervägande flertalet har avslutats. Endast 6 pojkar och 3 flickor gingo vid undersökningstillfället i skola (2 i folkskola och övriga i högre skolor). Av dem, som avslutat skolgången, hade icke mindre än 102 av pojkarna och samtliga 23 flickor uteslutande gått i folkskola.

Endast 13 ungdomar — 10 pojkar och 3 flickor — hade genomgått yrkesutbildning. För 31 ungdomar pågick yrkesutbildning, varav 19 pojkar och 12 flickor. Av dessa gingo endast 7 i yrkesskola, medan övriga fingo sin utbildning såsom lärlingar, elever och praktikanter. 14 av pojkarna och 1 av flickorna hade påbörjat men icke fullföljt utbildningen. Över hälften av pojkarna (59) hade överhuvudtaget ingen yrkesutbildning och detsamma gäller 7 av flickorna. Det må tilläggas, att finansieringen i så gott som samtliga fall, där skol- eller yrkesutbildning pågick, skedde genom barnavårdsnämndens medverkan.

Av intresse är att söka klarlägga anledningarna till att yrkesutbildning antingen icke kommit till stånd eller avbrutits. De från ungdomshemsföreståndarna inkomna svaren ha redovisats i tab. 15. Värdet av uppgifterna, vilka bygga på en bedömning av resp. föreståndare, förringas genom att i c:a hälften av fallen anledningen icke kunnat redovisas.

Tab. 15. Anledning till utebliven eller ej fullföljd yrkesutbildning.

	Pojkar	Flickor
<i>Antal utan yrkesutbildning</i>	59	7
Bristande ekonomiska resurser	1	—
Bristande intresse och tveksamhet hos den unge	7	—
Underårig, för ung och eljest ej kvalificerad för planmässig utbildning	19	2
Andra o. ej närmare angivna orsaker	3	2
Uppgift saknas	29	3
<i>Antal med ej fullföljd yrkesutbildning</i>	14	1
Bristande ekonomiska resurser	1	—
Bristande intresse och tveksamhet hos den unge	6	1
Underårig, för ung och eljest ej kvalificerad för planmässig utbildning	2	—
Andra och ej närmare angivna orsaker	4	—
Uppgift saknas	1	—

Av svaren framgår, att bristande ekonomiska resurser endast i ett par fall synes ha spelat in, medan huvudgrupperna utgöras av fall med bristande intresse eller lämplighet för yrkesutbildning.

I följande tabeller (16 och 17) redovisas förekomsten av förvärvsarbete och fördelning efter yrke. Uppgifterna inkluderar icke på upptagningshemmen Drevviken och Skärsåtra intagna ungdomar. Vid undersökningstillfället voro 19 pojkar och 7 flickor utan förvärvsarbete. 9 av pojkarna och samtliga 7 flickor gingo i skola eller yrkesskola. Allenast 10 pojkar hörde

sålunda till gruppen »arbetslösa». Det må i anslutning härtill framhållas, att detta antal växlar från tidpunkt till tidpunkt men i regel håller sig mellan 10 och 20.

Tab. 16. Förekomsten av förvärvsarbete.

Anställningsförhållanden	Pojkar	Flickor
Har ej arbete.....	19	7
Har arbete som innebär utbildning.....	16	6
Har arbete med anknytning till tidigare utbildning.....	4	3
Har arbete utan uppgift om anknytning till tidigare utbildning.	50	6
Summa med arbete	70	15
Summa i allt	89	22

Tab. 17. Förvärvsarbete med fördelning efter yrke.

Y r k e m. m.	Pojkar	Flickor	Summa
<i>Utan arbete</i>	19	7	26
<i>Jordbruk, trädgårdsskötsel, skogsbruk</i>	—	—	—
<i>Industri och hantverk</i>	32	—	32
Metallindustri.....	17	—	17
Pappers- och grafisk industri.....	9	—	9
Byggnadsverksamhet.....	2	—	2
Livsmedelsindustri.....	1	—	1
Övrigt och ospecificerat.....	3	—	3
<i>Samfärdsel</i>	4	—	4
Landtransport.....	4	—	4
<i>Handel</i>	12	4	16
Affärsbiträden och dylikt.....	—	3	3
Lager- och förrådsarbetare.....	10	—	10
Restaurangarbete.....	2	1	3
<i>Kontorsarbete</i>	—	8	8
<i>Hälso- och sjukvård, personlig hygien</i>	—	1	1
Hår- och skönhetsvård.....	—	1	—
<i>Husligt arbete</i>	—	—	—
<i>Övriga yrken</i>	14	—	14
Bud.....	10	—	10
Övriga.....	4	—	4
<i>Ospecificerat</i>	8	2	10
Summa	89	22	111

Kompletterande undersökning rörande arbetsförhållanden.

I samband med besök på ungdomshemmen företogs under månaderna maj—juni 1956 en intervjuundersökning med 72 pojkar och 15 flickor på

ungdomshemmen (med undantag för Drevviken och Skärsätra). Detta antal utgjorde mer än hälften av samtliga, som då voro intagna på hemmen. Endast två av pojkarna och fem av flickorna gingo i skola. 70 av pojkarna och 10 av flickorna hade sålunda avslutat sin skolgång, i flertalet fall med genomgången folkskola, 6 av pojkarna och 3 av flickorna genomgingo yrkesutbildning, i regel såsom praktikanter, lärlingar eller elever. 19 hade påbörjat men icke avslutat utbildningen, därav 14 i yrkesskola eller motsvarande. Av övriga hade 7 fullföljt sin utbildning medan 45 icke hade någon yrkesutbildning.

Speciellt intresse har frågan om stabiliteten i anställningsförhållandena. Tab. 18 ger en viss belysning härav.

Tab. 18. Anställningstider.

	Arbetsanställning innehavd			Längre	Utan anst.
	mindre än 1 månad	1—2 mån.	2—3 mån.		
Manlig	17	12	8	21	¹ 14
Kvinnlig	4	1	1	3	¹ 6

¹ Därav 4 pojkar och 5 flickor på grund av deltagande i skol- eller yrkesutbildning.

En mycket stor grupp av ungdomshemmens klienter har erfarenhetsmässigt svårt att under längre tid stå kvar i en anställning. Undersökningen bekräftar detta. Av pojkar med arbetsanställning hade sålunda icke mindre än 37 innehaft densamma under kortare tid än 3 månader och endast 21 under längre tid. För flickorna var motsvarande siffror 6 och 3. Av intervjuerna framgick vidare, att tidigare anställningar ofta varit både många och av kort varaktighet. Icke så få av klienterna klassificera sig själva som »hoppjerkor». Åtskilliga förklara sig även känna stor vantrivsel med det slags arbete de ägnat sig åt, vilket ger bakgrunden till och bekräftar föreståndarpersonalens uppgifter om svårigheterna att hålla dessa ungdomar till arbete. En 25-tal uttala önskemål om att bli hjälpta med yrkesutbildning och något 10-tal vill ha hjälp till byte av arbete. Yrkesutbildningsönskemålen äro i flertalet fall klart specificerade, i regel inriktade på ordinära yrken samt förefalla ej sällan realiserbara.

II. SYNPKUNKTER OCH FÖRSLAG.

7. Allmänna synpunkter och riktlinjer för verksamheten.

De kommunala ungdomshemmen i Stockholm ha tillkommit och vuxit fram under trycket av de vård- och behandlingsproblem, som barnavårdsnämnden ställts inför i det ungdomsvårdande arbetet. Först gällde det att